

A JOGSZERŰ ADÓSSÁGKEZELÉS ELŐKÉSZÍTÉSE

Mielőtt – talán az egyik leggyakoribb magánnyomozói megbízás – a jogszerű adósságkezelés előkészítése gazdasági ügytípus részletes ismertetésébe belekezdének, némi magyarázatra szorul annak körülíró jellegű elnevezése, ugyanis a magánnyomozó – a közfelfogással ellentétben – nem „pénzbehajtó”. A tapasztalatok szerint a hitelezők általában akkor fordulnak magánnyomozóhoz, amikor kinnlévőségük visszaszerzésére már minden jogi lehetőséget végigjártak, s az nem vezetett eredményre. Az ilyen ügyekkel a magándetektívek sem tudnak sokat kezdeni, ha nem akarnak a törvényesség útjáról letérni.

Pénzbehajtással, vagyis szakszerűen fogalmazva valamilyen hitelezői követelés törvényes érvényesítésével (ingatlanok megterhelése, ingóságok lefoglalása és árverezése, inkasszó stb.) ma Magyarországon kizárólag az önálló bírósági végrehajtók foglalkozhatnak, és ők is csak jogerős bírósági ítélet vagy végzés alapján. Amennyiben tehát hiányzik a követelés rendezésének jogalapja, a ténylegesen meglévő és valamilyen okirattal igazolható kinnlévőség, illetve annak pontosan megítélt nagysága, a behajtásra vállalkozó személy egyszerűen bűncselekményt követ el, enyhébb esetben önbíráskodás, súlyosabb esetben pedig zsarolás alapos gyanúja merül fel vele szemben.

Mégis akadnak bőven követeléskezelést, hátralékérvényesítést, adósságbehajtást hirdető cégek, illetve magánnyomozók, hát akkor ezek mit tesznek, tehetnek a hitelezők érdekében, nem is beszélve az

¹ A szerző álláspontja szerint – mivel a pénzbehajtás ún. maffiaüzletág – a profi pénzbehajtó a szervezett alvilággal kapcsolatban álló személy, aki gátlástalan és törvénytelen eszközök (fenyegetés, kényszer, illetve erőszak) alkalmazásával éri el, hogy az adós rendezze tartozását. Miután a pénzbehajtás a rendőrség és az adós védelmét esetleg ellátó ellenlábás „szabadcsapat” miatt kockázatos tevékenység, költséges is, az ára – ismereteink szerint – jelenleg Magyarországon: 40-50% jutalék, azaz sikerdíj. Mindazonáltal a természetéből fakadóan igen hatékony „szolgáltatás”, a pénzbehajtó által elkövetett bűncselekményekért azonban a megbízó felbujtóként ugyanolyan mértékben felel.

ügyvédekről, akiknek szinte valamennyi gazdasági ügye valamilyen követelés rendezéséről szól. Pénzt ők sem hajthatnak be, csupán jogszerű adósságkezelést folytatnak azáltal, hogy előkészítik a törvényes végrehajtást, bírósági fizetési meghagyás kibocsátásának intézésével vagy keresetlevél elkészítésével és benyújtásával, esetleg egy peren kívüli egyezség tető alá hozásával.

Az eddig leírtak figyelembevételével most vizsgáljuk meg, hogy mit tehet a magánnyomozó – a törvényesség talaján maradván – a megbízója jogos gazdasági érdekének érvényesítésében.

A magándetektív jogszerűen akkor jár el, amikor még mielőtt felválna az ilyen ügyet – szükség esetén jogászszakértő (ügyvéd) bevonásával –, megvizsgálja a követelés jogalapját és az összegszerűség (tőke + járuléka) korrektségét is. Amennyiben ez rendben van, az ügy elvállalható, és természetesen annak kezelését szintén a jogszabályok keretei között kell lefolytatni.

A jogszerű adósságkezelés összetett művelet, alapvetően két fő munkafázisra bontható. Az első fázisban a magánnyomozó elvégzi az adós természetes személy vagy gazdasági társaság fizetőképességének vizsgálatát, majd annak befejezését követően esetleg felméri az adós fizetőképességét, azaz fizetési hajlandóságát is, a második munkafázisban pedig – az előző szakasz során megállapított eredmények értéke-

lésétől függően – kísérletet tesz a megbízó követelésének törvényes eszközökkel való érvényesítésére.

Az első munkafázisban tehát a jogi és magánszemélyek vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, esetleg intézmények anyagi helyzetének, illetve egyéb körülményeinek megállapítása történik. Az eljárás a fizetőképesség és a fizetőkészség felmérését, tulajdonképpen egyfajta bonitásvizsgálatot jelent.

E helyütt megjegyezzük, hogy a gazdasági társaságok, egyesületek, esetleg társadalmi szervezetek, valamint a magánszemélyek anyagi helyzetének, pénzügyi stabilitásának és megbízhatóságának magánnyomozóval való ellenőrzése nemcsak valamilyen adósság kezelésének részeként jöhet számításba, hanem az előrelátó üzletemberek üzleti partnereinek kiválasztásakor, nagyobb volumenű pénzügyi tranzakciók lebonyolítása előtt, befektetések, illetve üzletkötések megkötése vonatkozásában egyfajta előzetes kontrollként is.

Európa nyugati részén már bevált gyakorlat, hogy a bankok hitelkihelyezéseik előtt, a biztosítótársaságok az üzletkötéseiket megelőzően, de az üzleti élet számos területén leellenőrzik az ügyfeleket (ügyfélmonitoring). Még mindig jobb időben elállni egy üzlettől, mint utólag futni a pénzünk után.

A magánszemélyek anyagi helyzetének felmérését számos polgári jo-

A JOGSZERŰ ADÓSSÁGKEZELÉS ELŐKÉSZÍTÉSE

gi, illetve családi jogi vitában, perben eljáró ügyvéd is igényelheti. A magánnyomozói praxisban ezért talán a leggyakoribb esetek közé sorolható a természetes személyek anyagi-egzisztenciális helyzetének és egyéb: családi, munkahelyi körülményeinek, baráti körének, szokásainak, életvitelének, illetve életmódjának a megállapítása. Erre gyakorlatilag egyetlen adatgyűjtési módszert ismerünk, a mindenre kiterjedő titkos környezettanulmány² elkészítését. Ez az adatgyűjtési módszer tulajdonképpen pontosan erre lett kidolgozva.

A cégek bonitásvizsgálata és a magánszemélyek anyagi helyzetének teljes körű felmérése, azok összes ingó, illetve ingatlan vagyonának, követeléseinek és tartozásainak a felderítését jelenti, ami még a legjobban képzett szakemberektől

² A környezettanulmány speciális szakértelmet, tapasztalatot igénylő közvetett, titkos adatgyűjtési módszer, operatív meghallgatások sorozata, amelynek célja magánszemélyek életmódjának, életvitelének, munkahelyi és családi körülményeinek, anyagi, illetve egzisztenciális helyzetének megállapítása, valamint kapcsolati körének feltérképezése. Amint az a definícióból kiolvasható, környezettanulmány alatt krimináltaktikai módszert értünk, amely nem azonos az ugyanilyen elnevezéssel az önkormányzatok, illetve a gyámhatóság által különböző ügyekben lefolytatott nyílt eljárással. A titkos környezettanulmány, vagy szakmai zsargonul káté, olyan speciális szakértelmet és igen nagy tapasztalatot igénylő tevékenység, amelyet a bűnüldöző szervek, valamint a titkosszolgálatok külön erre a célra kiképzett emberei végeznek.

Az a magánnyomozó, aki korábban nem részesült ilyen képzésben, s nem szerzett kellő jártasságot, tapasztalatot, nem képes magánszemélyekről igazi kátét készíteni, csak valami hasonlót, amit egyszerűen személyes adatgyűjtésként emleget a szakirodalom. Amennyiben az ügy jellege professzionális környezettanulmány elkészítését kívánja meg, a magánnyomozó akkor jár el gondosan, ha azt szakemberre bízta, hiszen ma már a magán-szférában is számos specialista – volt kátés – tevékenykedik.

is igen nagy odafigyelést, kitartást igényel. A természetes személyeknél két módszer jöhet számításba, a – fentebb már említett – környezettanulmány készítése és az informátor(ok) alkalmazása.

A cégek bonitásvizsgálata bonyo-

” A tapasztalatok szerint a hitelezők általában akkor fordulnak magánnyomozóhoz, amikor kinnlévőségük visszaszerzésére már minden jogi lehetőséget végigjártak, s az nem vezetett eredményre. Az ilyen ügyekkel a magándetektívek sem tudnak sokat kezdeni, ha nem akarnak a törvényesség útjáról letérni. ”

lultabb feladat, itt a fentiekén túl vizsgálni szükséges a gazdasági társaság pénzügyi megbízhatóságát, azaz hogy kötelezettségeiket időben teljesítik-e, tevékenységének jövedelemteremtő képességét, bevételeit, piaci távlatait, menedzsmentjének színvonalát, a tulajdonában lévő eszközök, árukészletek, ingatlanok értékét, végezetül köztartozásaik mértékét is.

Első lépéseként a cégek bonitásvizsgálatánál részletes céginformációt kell készíteni, amelynek keretében lehetőleg több évre visszamenőleg értékelni szükséges vagyoni mutatóikat. A gazdasági társaságok éves beszámolóit, mérlegeit elsősorban az Igazságügyi Minisztérium Informatikai és Céginformációs Főosztály céginformációs szolgálatánál (1051 Budapest, Nádor u. 28.) lehet beszerezni, de található mérlegek a cégbíróságokon is. A cégek éves beszámolóit tartalmazza a mérleget, az eredménylevelet és a kiegészítő mellékleteket, amelyek közül különösen az üzleti jelentések, valamint a könyvvizsgálói jelentések tartalmaznak értékes információkat. A társaságok tényleges vagyonát a mérlegek eszközoldalai mutatják, a mérleg szerinti eredmény pedig a vállalkozás rentabilitására utal. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a cégek mérlegadatai az esetek többségében nem a va-

lóságos pénzügyi helyzet tükröi, azokból messzemenő következtetéseket levonni nem szabad. Mindazonáltal hasznos segítséget jelent, ha a magánnyomozó a beszerzett mérlegeket szakértővel, könyvelővel közösen értékeli ki, ugyanis egy pénzügyi szakember a sorok között is olvasva, a vizsgált társaság gazdasági helyzetére, trendjére elemzésével fontos adatokkal szolgálhat.

A cégek fizetőképességének vizsgálata során a következő lépés az üzleti partnerek felderítése, s azoktól információk be-

szerzése a vizsgált társaság kötelezettségeink teljesítése, fizetési megbízhatósága, esetleges tartozásai, illetve szolgáltatásainak korrektsége vonatkozásában.

Érdeemes leplezett vizuális felderítéseket³ végrehajtani a termelő, illetve kereskedelmi vállalkozások telephelyein, fióktelepein lévő eszközök, gépek, gépi berendezések, raktárak árukészletének felmérése érdekében. Értékes információkhoz juthatunk továbbá, ha a vizsgált céggel – ürügy vagy legenda⁴ felhasználásával – színlelt üzleti kapcsolatba tudunk kerülni, például ún. próbavásárlást hajtunk végre, vagy sikerül árajánlatot beszerezni tőle. Természetesen a bonitásvizsgálatnál is a legpontosabb adatokhoz a belső informátor alkalmazása juttathat bennünket.

³ A leplezett vizuális felderítéskor a magánnyomozó a valódi szándékát és célját fedve hajt végre megfigyeléseket, illetve valamilyen ürüggyel megy be egy objektumba valaminek a szemrevételezése végett.

⁴ Az ürügy mindig valamilyen alapot szolgáltató valóságos esemény, amelyre hivatkozással keresi fel a magánnyomozó az adatszolgáltatót vagy a célszemélyt. Ezzel szemben a legenda teljesen kitalált történet, amelyet a nyomozó vagy saját személyét, vagy pedig tényleges célját, jövetelét és érdeklődését illetően leplezésül, fedésül használ. Amennyiben a nyomozó mind a személyét, mind pedig valódi célját – ürügy vagy legenda felhasználásával – fedi, akkor titkos adatgyűjtésről beszélünk, s ez történik a környezettanulmány készítésekor.

A magánnyomozás első munkafázisának szakszerű végrehajtása során – a tapasztalatok szerint – általában az alábbi három eredményre juthatunk:

1) Az adós – fizetési hajlandóságától függetlenül – fizetéseképtelen, ennek a valóságban számtalan oka lehet, ezeket a magánnyomozóknak pontosan meg kell állapítani, és részletes, szakszerű jelentésében a megbízója tudomására hozni. Amennyiben az adós fizetéseképtelensége belátható időn belül nem változik, az ügy kezelésének második fázisa elmarad, a magánnyomozó megbízása véget ér.

2) Az adós átmeneti pénzügyi nehézségei miatt tartozása átütemezését kéri. Amennyiben fizetési hajlandósága megvan, a magánnyomozónak a továbbiakban csak az írásba (tartozáselismerő nyilatkozatba) foglalt határidőket kell figyelemmel kísérnie, illetve az adóssal a konfliktusmentes kapcsolatot fenntartania. Ez jelenti az ügy második fázisát.

3) Az adós bonitásvizsgálata során a magánnyomozó megállapítja, hogy a célszemély fizetőképese, de a fizetési hajlandóság hiányzik, ilyenkor hosszadalmas második fázisra

kell berendezkedni, a magánnyomozó gyakorlatilag egyfajta kommunikációs játszmát kezdeményezhet a célszeméllyel.

A jogszerű adósságkezelés második fázisának végrehajtásához – a megbízási szerződésen túl – a magánnyomozónak írásos meghatalmazást is be kell szereznie a megbízójától, amelyben a meghatalmazó követelésének rendezési jogát teljes mértékben a nevében és helyette eljáró magánnyomozóra vagy magánnyomozó iroda alkalmazottaira bízta.

Az üggyel kapcsolatos teljes körű meghatalmazás birtokában az ügyben eljáró nyomozó tárgyalásokat kezdeményezhet az adós magánnyomozóval vagy az adós cég vezető tisztségviselőjével. E tárgyalások célja, hogy a magánnyomozó a célszemélyről az első fázisban beszerzett adatok birtokában, megalapozott érvelésekkel, annak fizetőkészségét kialakítsa, s vele – a hitelező érdekében – egyezséget kössön. A tárgyalásoknak – különös tekintettel a Btk. 273. § (1) bekezdésére foglaltakra – konfliktusmentesen, korrekt hangnemenben kell lezajlania, az ügyet csak előbbre viheti, ha mindkét fél

meghatalmazott jogi képviselője is jelen van.

Amennyiben a tárgyalások, egyeztetések, levelezések zátonyra futnak, az ügy további megoldása már jogász, ügyvédi feladat, az adóssal szemben fizetési meghagyás kibocsátását lehet kérni a bíróságtól, vagy polgári pert kell indítani. A továbbiakban a magánnyomozó igény szerint még segítségére lehet a megbízó ügyvédjének információszolgáltatással, különösképpen egy peren kívüli egyezség előkészítésében, vagy az üggyel kapcsolatos – a legtöbb esetben csalás, sikkasztás, okirat-hamisítás, hitelezési csalás, csődbüntett, tartozás fedezetének elvonása, esetleg hitelező jogtalan előnyben részesítése miatti – büntető feljelentés megalapozásában.

Tízéves magánnyomozói tapasztalattal a hátam mögött, véleményem szerint – a félreértések elkerülése végett – az óvatos magánnyomozó akkor jár el helyesen, ha az adóssal nem kerül semmiféle kapcsolatba, illetve nem bocsátkozik vele tárgyalásokba, ezek a tárgyalások amúgy is csak az adós időhúzását szolgálják, egyetlen céljuk pedig a hitegetés. A művelet egész második munkafázisát tehát jobb egyből ügyvédre bízni, akit természetesen folyamatosan háttér-információkkal láthat el a magánnyomozó.

Végül – mint láttuk – a jogszerű adósságkezelés előkészítése komplex feladat, hatékonysága nagymértékben függ attól is, hogy mennyire tud együtt dolgozni a magánnyomozó az ügyvéddel, ez persze további anyagi terheket ró a megbízóra, aki az egész folyamatot finanszírozza, és akinek a kinnlévősége megtérülését még így sem lehet teljes bizonyossággal garantálni. Hiszen a törvényes út, akár polgári, akár büntetőeljárás jogi, hosszú és kiszámíthatatlan, mivel jelenleg Magyarországon még nincsenek megteremtve az igazán hatékony hitelezővédelmi eljárások feltételei.

Sasvári Rudolf
Perfect Loyd Kft.

Sasvári Rudolf (43) Budapesten élő magánnyomozó, biztonsági tanácsadó és minőségügyi menedzser. Bűnügyi szakképesítést a Rendőrtiszti Főiskolán szerzett, pályafutását 1984-ben a Kerepestarcsei BM Tartalékos Tisztképző Iskolában kezdte. 1993-ban, a louisianai Baton Rouge Rendőr Akadémián (USA), speciális szakirányú válságkezelő és túsztárgyaló tanfolyamon gyarapította ismereteit. A TÜV Rheinland Akadémián 1999-ben vállalati minőségbiztosítási auditori képesítést, majd 2000-ben „Quality Manager” címet szerzett. Tíz éven át rendvédelmi

szerveknél teljesített szolgálatot, terrorelhárító főoperatív tisztként szerelt le 1995-ben. Ezt követően a civil biztonságvédelemben dolgozott. 2002-től a Perfect Loyd Vagyonvédelmi és Magánnyomozó Kft. nyomozáselméleti, taktikai és minőségbiztosítási tanácsadója. Korábban átvilágítási, helyzetelemzési megbízásokat teljesített az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt., a Vasútör Kft. felkérésére, valamint több céget készített fel az ISO 9001:2000 minőségirányítási rendszer bevezetésére. 2000-ben jelent meg a *Klasszikus magánnyomozás* című könyve, melyet tankönyvként is használnak. Várhatóan ez év októberében kerül a könyvesboltokba második könyve, melynek címe *Gazdasági, üzleti hírszerzés és elhárítás Magyarországon*.